

21e Colloquium Neerlandicum   Nijmegen, Nederland • 22-26 augustus 2022

Submission 87

De rol van de taalgrens in Belgische en Nederlandse bronnen (1888 - 1940)

Kiran van Bentum

Freie Universität Berlin, Berlijn, Duitsland

De rol van de taalgrens in Belgische en Nederlandse bronnen (1888 - 1940)

Taalgrenzen vervullen een taal- en identiteitsbepalende taak. De (on)bewuste veronderstelling dat talen en dialecten scheidbaar zijn en daardoor aan een groep sprekers en een bepaalde natie kunnen worden toegekend, maakt duidelijk dat het idee van een dergelijke afbakening a priori in groepsspecifieke discoursgemeenschappen wordt geformuleerd en overgeleverd. Dit is traceerbaar in historische afleveringen (1888-1940) van Belgische en/of Nederlandse genootschappelijke vaktijdschriften (bijv. *Neerlandia*, *De Taalgrens*, *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde*, *Tijdschrift van het Willems-Fonds*, *Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*) die in een periode van collectieve nationale identiteitsvorming, afbakening van buurlanden en hun nationale talen en van politieke omwentelingen werden gepubliceerd. De vraag is: Welke rol speelt de in de bronnen veronderstelde taalgrens om talige en nationale identiteit en alteriteit te scheppen?

In de bovengenoemde bronnen zijn uitspraken over taalgrenzen en over gerelateerde onderwerpen zoals taal en nationaliteit te vinden. Deze uitspraken kunnen, met behulp van een computergesteunde kwalitatieve inhoudsanalyse, systematisch worden gecategoriseerd. Die categorieën brengen, eens met elkaar in verband gebracht, de complexe rol van de taalgrens en de onderliggende bronnen- en groepsspecifieke agenda in kaart. Bovendien wordt in de bronnen door metaforisch en metonymisch taalgebruik impliciete kennis over taal en natie gereproduceerd. Taalgrenzen en natiegrenzen worden bijvoorbeeld metaforisch overschreden of bewaakt. Tegelijkertijd vertegenwoordigt een taalgrens een identificatielij. Deze metaforen en metonymieën creëren uiteindelijk de taalgrens waarin een gedragsnorm (bijv. correct taalgebruik) wordt voorgeschreven.

Het onderzoeksproject levert een gedetailleerde beschouwing van de rol van taalgrenzen vanuit een historisch perspectief in een gebied dat verbonden is door het continentale West-Germaanse dialectcontinuüm aan de ene kant en dat aan de andere kant aan het Romaanse taalgebied grenst.